

שם המחקר : אחאות לילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית וילדים עם התפתחות תקינה -

הבדלים במאפייני הקשר בין האחים ובהסתגלות הנפשית (באמצעות כלים מילוליים ולא מילוליים)

שנה : 2014

מס' קטלוגי : 613

שם המגיש : מירי יחזקאלי

שם המנחה : ד"ר דפנה רגב

תואר "מוסמך אוניברסיטה", הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות והפקולטה לחינוך בית

הספר לטיפול באמצעות אומנויות, אוניברסיטת חיפה

תקציר המחקר:

עבודת גמר זו לתואר שני נערכה בסיוע מלגה לקרן שלם

מבוא: אחים לילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית מהווים "קבוצת סיכון" לפתח קשיי התנהגות ובעיות הסתגלות. מכאן עולה הצורך לחזק את האחים ולהעניק להם כלים לבניית חוסן נפשי. המחקר הנוכחי בחן את ההשלכות של נוכחות ילד עם מוגבלות שכלית התפתחותית על האחים עם ההתפתחות התקינה. המחקר עסק בבחינת טיב הקשר והשפעתו על ההסתגלות הנפשית של האח עם ההתפתחות התקינה, בהשוואה לאחים של ילדים עם התפתחות תקינה, באמצעות שימוש בכלים מילוליים ולא מילוליים.

שיטה: במדגם הנוכחי השתתפו 59 ילדים בגילאי 8-13 ואמהותיהם. הנבדקים חולקו לשתי קבוצות:

1. קבוצת המחקר כללה 28 אחים לילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בדרגה של מוגבלות קלה עד בינונית.
2. קבוצת הביקורת כללה 31 אחים לילדים עם התפתחות תקינה. האמהות והאחים מילאו שאלונים והנבדק התבקש לצייר אותו ואת אחיו/אחותו. נעשה שימוש בהערכה מבוססת אמנות בשני אופנים: 1. התמקדות בשלושה אינדיקטורים (מיקום דמות, מרחק בין דמויות וגודל דמות), אשר עלו מתוך הספרות העוסקת בציורי ילדים. 2. התבוננות בציורים על ידי שלוש שופטות העוסקות בתחום הטיפול באמצעות אמנות והעלאת אינדיקטורים חדשים מתוכם. ממצאי ניתוח הציורים נבחנו אל מול מדדי השאלונים. ניתוח הממצאים הכמותנים נעשה באמצעות מבחן t למציאת הבדלים בין קבוצות וכן במדדי פירסון לבדיקת הקשרים בין משתני המחקר.

תוצאות: השערות המחקר אוששו חלקית ואכן נמצאו הבדלים בין הקבוצות כפי שבאו לידי ביטוי בשאלונים ובציורים. ההבדלים שנמצאו הצביעו על יחסים קרובים יותר בקבוצת המחקר, בהשוואה לקבוצת הביקורת. בנוגע להערכת ההסתגלות הנפשית של הנבדק, לא נמצאו הבדלים בין הקבוצות. נוסף על כך, נמצאו בשתי הקבוצות מתאמים המציינים כי קיים קשר חיובי בין התנהגות מסתגלת לבין קשר מיטיב בין האחים. בנוגע לציורי הילדים, לא נמצאו הבדלים בין הקבוצות בנוגע לשלושת האינדיקטורים מתוך הספרות, אך כן נמצאו קשרים בשתי הקבוצות בין שלושת האינדיקטורים למאפיינים התנהגותיים. בנוסף, נמצאו מספר הבדלים בנוגע לאינדיקטורים שעלו מתוך ההתבוננות הפנומנולוגית. בקבוצת המחקר, בהשוואה לקבוצת הביקורת, הופיעו יותר האינדיקטורים: הדמויות נעזרות זו בזו, מושקעות בדמות האח, נוכחות הורים ודמויות בפעולה.

דיון: לאור ההבדלים בין הקבוצות, נראה כי האחאות המיוחדת מחזקת את הקשר בין האחים ומאפשרת התפתחות אישית עבור האחים עם ההתפתחות התקינה. על אף זאת, ממצאי המחקר מצביעים גם על קשיים בקרב האחים עם ההתפתחות התקינה. יש לזכור כי ישנם ילדים אשר אינם חווים את האחאות המיוחדת כמנוף לצמיחה אישית. מכאן שחשוב לזהות את הילדים אשר האחאות המיוחדת מהווה עבורם גורם להוצרות דחק, וכן למצוא דרכי התערבות יעילות ומותאמות יותר עבורם. כמו כן, נדרשים מחקרי המשך להרחבת כלי המדידה האמנותי שנבחן במחקר הנוכחי, לבדוק את מהימנות הכלי להערכת יחסים בין אנשים ולפתחו ככלי התערבות טיפולית עבור אוכלוסיות שונות.



- [לפריט המלא](#)
- [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)
- [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)